

Framtid: Gårdsten

En redogörelse för Gårdstensbostäders arbete med
sysselsättningsfrämjande social upphandling

Broschyren är baserad på examensarbetet "Möjligheten att beakta sociala hänsyn vid offentlig upphandling ur ett arbetsmarknadsperspektiv", författat av Mohamed Hama Ali vid Juridiska institutionen vid Handelshögskolan i Göteborg.

”Ett viktigt verktyg i det sociala arbetet
är att använda den offentliga
upphandlingen för att främja
möjligheterna till sysselsättning
för hyresgästerna”

Innehåll

Exemplet Gårdstensbostäder	1	1
Social upphandling, en del i uppdraget	1.1	
Innebörden av social upphandling	2	2
En introduktion	2.1	
Social upphandling och målet om hållbar utveckling	2.2	
Olika synsätt på sociala hänsyn vid offentlig upphandling	3	3
Gårdstensbostäders arbete vinner gehör	3.1	
Den EU-rättsliga ramen för offentliga upphandling	4	4
EU:s grundläggande rättsprinciper	4.1	
EU:s sociala mål	4.2	
Social upphandling, ett verktyg för att uppnå EU:s sociala mål	4.3	
Gårdstensbostäder, social upphandling i linje med EU-rätten	4.4	
Social upphandling för fler arbetstillfällen	5	5
Sociala hänsyn som tilldelningskriterier	5.1	
Social upphandling med geografiskt hänsynstagande	5.2	
Gårdstensbostäder utvecklar gränserna för social upphandling	5.3	

1. Exemplet Gårdstensbostäder

Gårdstensbostäder är ett av Göteborgs kommunala bostadsbolag och har sedan bildandet 1997 arbetat med upphandlingsmodeller där den hållbara utvecklingens tre perspektiv ges en framskjuten roll. Gårdstensbostäders framgång bygger på att det är ett fristående bolag med korta beslutsvägar och direktkoppling med hyresgäster som sitter i styrelsen.

Deras prisbelönda arbete har erhållit internationell uppmärksamhet och utgör ett praktiskt exempel på hur offentlig upphandling kan utgöra ett samhällligt styrinstrument.¹

1.1 Social upphandling, en del i uppdraget

Gårdstensbostäders uppdrag är, utöver en god förvaltning av fastigheterna, även att skapa en god socioekonomisk trygg grund för hyresgästerna. Ett led i det är att använda den offentliga upphandlingen för att främja möjligheterna till sysselsättning för hyresgästerna. Det är dock viktigt att poängtera att den sociala upphandlingen utgör ett av flera verktyg.

Arbetet är mångfacetterat med flera projekt som bedrivits under lång tid där fokus ligger på social och ekologisk hållbarhet.²

2. Innebörden av social upphandling

För att förstå hur Gårdstensbostäder använder social upphandling som ett arbetsfrämjande styrinstrument, kan det vara på sin plats att kort förklara vad sociala hänsyn vid offentlig upphandling egentligen innebär.

2.1 En introduktion

Begreppet sociala hänsyn används frekvent men det finns inte någon entydig definition av vad begreppet inrymmer, vare sig rättspraxis eller lagtext. Europeiska kommissionen preciserar dock socialt ansvarsfull offentlig upphandling som upphandlingsaktiviteter med sikte på sysselsättningsmöjligheter, anständigt arbete som överensstämmer med sociala rättigheter, social integration som skapar förutsättning för lika möjligheter och beaktande av hållbarhetskriterier.³

Konkurrensverket sammanfattar meddelandet från kommissionen med att det handlar om ”olika arbetsmarknads- och socialpolitiska åtgärder som genomförs inom ramen för ett offentligt upphandlingskontrakt”.⁴

Sociala hänsyn vid offentlig upphandling kan konkret vara:

- *Anställning av långtidsarbetslösa personer*
- *Tillhandahållande av utbildnings- eller lärlingsplatser och sommarjobb*
- *Fairtrade och etiska krav i tredje land*
- *Krav om arbetsmiljö, arbetsvillkor, minimilön etc.*

2.2 Social upphandling och målet om hållbar utveckling

Sociala hänsyn vid offentlig upphandling kan i sin tur ses som en del av en större helhet, nämligen målet om en långsiktig hållbar utveckling.

Det kan uttryckas som en strategi som är ett ständigt återkommande inslag i FN, EU, Sverige och även ner på regional samt lokal nivå. I grunden består den hållbara utvecklingen av tre korrelerande perspektiv; det ekonomiska, sociala och ekologiska. Dessa tre perspektiv utgör tre dimensioner av samma helhet, därför arbetar Gårdstensbostäder övergripande med alla tre perspektiv för att den hållbara utvecklingens syfte ska säkerställas.

3. Olika synsätt på sociala hänsyn vid offentlig upphandling

Det är inte givet att upphandlande myndigheter ska beakta sociala- och miljörelaterade kriterier vid offentlig upphandling. Det upphandlingsrättsliga regelverket präglas av två olika synsätt. På ena sidan förs en argumentationslinje där icke-ekonomiska hänsyn ses som främmande inslag som kan leda till protektionism och hinder för den fria rörligheten inom marknaden. Upphandlingens primära funktion som en ren förfarandelagstiftning lyfts fram.

Det andra synsättet är att den offentliga upphandlingen ska användas som ett styrmedel där upphandlande myndighet i egenskap av marknadsaktör kan ställa krav. Detta motiveras inte minst av det faktum att offentliga upphandlingar i Sverige omsätter ca 600 miljarder kr/år⁵, och EU:s offentliga myndigheter står för en konsumtion som motsvarar hela 17 % av unionens BNP.⁶ Med dessa gigantiska inköp är det inte svårt att se vilken utvecklande effekt som det offentliga kan ha beroende på vad och hur man köper.

Beaktandet av sociala hänsyn vid offentlig upphandling ska dock i första hand inte vara beroende av de stora summor som omsätts. Snarare rör det sig om att det är en skattefinansierad verksamhet, vilket medför att det offentliga ska hushålla med resurserna och använda dem på ett sätt som gynnar samhällliga mål, t.ex. jobbfrämjande insatser som i Gårdstensbostäders fall.

3.1 Gårdstensbostäders arbete vinner gehör

Utvecklingen går mot att den offentliga upphandlingens styrmedelsfunktion i allt större utsträckning vinner gehör. Det framgår dels av den succesiva framväxten av icke-ekonomiska hänsyn som det redogörs för i avsnitt 4.3, men även av förslagen till nytt upphandlingsdirektiv där sociala- och miljörelaterade hänsyn ges en allt mer framträdande ställning.⁷

I Sverige har det utvecklats en praxis som innebär en snäv tolkning av regelverket, vilket lett till att sociala hänsyn sällan beaktas. Det anses bl.a. bero på att vi tillämpar en radikal försiktighetsprincip⁸ och att konkurrensverket traditionellt haft en negativ inställning till social upphandling.⁹

Ändå konstateras det i upphandlingsutredningen att viljan att ställa sociala krav växer, men att upphandlande myndigheters kunskap och strategi för att göra det är inte lika långt framskriden.¹⁰ Därför är det av betydelse att fler upphandlande myndigheter liksom Gårdstensbostäder går i bräschen för en utveckling på området.

Två olika synsätt präglar syftet med offentlig upphandling.

Ska det bara vara en förfarandelagstiftning, eller ska offentlig upphandling användas som ett styrmedel för att nå samhällsrelaterade mål, t.ex. fler jobb?

Det andra synsättet vinner i allt större utsträckning gehör.

Allt fler upphandlande myndigheter vill liksom Gårdstensbostäder arbeta med social upphandling och möjligheten att beakta sociala hänsyn stärks i EU:s nya upphandlingsdirektiv.

4. Den EU-rättsliga ramen för offentliga upphandling

Den centrala regleringen för offentlig upphandling inom EU utgörs av det klassiska upphandlingsdirektivet, som för Sveriges del implementeras genom LOU.¹¹ Det primära syftet med upphandlingsdirektivet är att undanröja hinder för den fria rörligheten för varor och tjänster. Genom att upphandlande myndigheter inom unionen baserar sin kontraktstilldelning på öppenhet, likabehandling och transparens, underlättas möjligheterna till marknadstillträde och fri konkurrens. Det är mot den bakgrunden som de grundläggande europeiska rättsprinciperna, som preciseras närmare nedan, ska förstås.

4.1 EU:s grundläggande rättsprinciper

Inom EU-rätten tillmätts rättsprinciper avsevärt större vikt än vad som är förekommande i svensk rättstillämpning. Gårdstensbostäder måste som alla andra upphandlande myndigheter i Sverige utforma sin offentliga upphandling i enlighet med de rättsprinciperna. Samtidig svensk och EU-rättslig praxis hänvisar till en eller flera av dessa principer.¹² De rättsprinciper som är av störsts betydelse inom offentlig upphandling presenteras närmare nedan.

Principen om icke-diskriminering

Icke-diskrimineringsprincipen tar sikte på såväl direkt som indirekt diskriminering som grundar sig på nationalitet. Det anses inte vara förenligt med principen om upphandlande myndigheter i ett medlemsland ställer krav som i realiteten endast leverantörer från samma land kan uppfylla.

Likabehandlingsprincipen

Likabehandlingsprincipen är en följd av principen om icke-diskriminering och innebär att alla leverantörer genomgående i upphandlingsprocessen ska ges så lika förutsätt-

ningar som möjligt.¹³ Principen innebär helt enkelt att lika situationer inte får behandlas olika och att olika situationer inte får behandlas lika, såvida det inte finns sakliga skäl för en sådan behandling.¹⁴

Proportionalitetsprincipen

Proportionalitetsprincipen innebär att de sociala hänsynen ska stå i rimlig proportion till den specifika upphandlingen och vara kopplade till föremålet för upphandlingen.¹⁵ Vidare ska kraven som ställs vara effektiva och kontrollerbara, samt vara ägnade att leda till att det avsedda syftet med upphandlingen uppnås.

Principen om ömsesidigt erkännande

Principen om ömsesidigt erkännande uppställer ett krav på att handlingar¹⁶ som utfärdas av behöriga myndigheter i andra medlemsstater¹⁷ inom EU i regel ska anses giltiga även inom övriga medlemsstater.

Principen om transparens

Transparensprincipen innebär i huvudsak att upphandlingar ska genomsyras av öppenhet och förutsebarhet. Förfrågningsunderlaget, inklusive den utvärderingsmodell som den upphandlande myndigheten väljer att tillämpa, ska på ett klart och tydligt sätt innehålla samtliga krav på det som är föremål för upphandling.

4.2. EU:s sociala mål

Det renodlade ekonomiska syftet med regleringen av offentlig upphandling inom EU har kommit att vidgas på senare år. Lissabonfördragets ikraftträdande medförde att EU även ska verka för en social marknadsekonomi med full sysselsättning där sociala framsteg eftersträvas.¹⁸

Utvecklingen går mot en mer pluralistisk värdegrund där upphandlande myndigheter finner stöd för sociala hänsyn med arbetsmarknadsfokus i såväl primärrätten som förslaget till nytt upphandlingsdirektiv. Dessutom infördes 1 kap 9 a § LOU som skapar incitament för upphandlande myndigheter att beakta sociala hänsyn i offentliga upphandlingar om upphandlingens art motiverar detta.¹⁹

4.3. Social upphandling, ett verktyg för att uppnå EU:s sociala mål

I EU kommissionens handledning lyfts socialt ansvarsfull offentlig upphandling fram som ett effektivt verktyg för att uppnå EU:s mål på det sociala området och främja hållbar utveckling.²⁰ Europa 2020-strategin uppställer en vision där en konkurrenskraftig social marknadsekonomi i Europa under nästa årtionde bygger på prioriteringar om att bl.a. stimulera en ekonomi med hög sysselsättning och med social sammanhållning. EU kommissionen framhåller att offentlig upphandling spelar en nyckelroll i Europa 2020-strategin²¹ som ett marknadsbaserat instrument som bör användas för att uppnå dessa mål.²² I takt med denna utveckling skapas större utrymme för upphandlande myndigheter att definiera marknaden, snarare än att begränsas av den.

*Det primära syftet med upphandlings-
direktivet är att förverkliga EU:s inre marknad
och undanröja hinder för den fria rörligheten.*

*Mot den bakgrunden ska de
EU-rättsliga principerna förstås.*

*Den offentliga upphandlingens renodlade
ekonomiska syfte har vidgats till att EU även ska
eftersträva mål om fler arbetstillfällen,
hållbar ekonomisk tillväxt och främjandet
av social rättvisa.*

*Social upphandling
lyfts fram som ett lämpligt instrument för att
nå dessa icke-ekonomiska mål.*

Det finns stöd i EU-rätten för att det åligger offentliga myndigheter ett särskilt ansvar för att genom social upphandling främja möjligheten till sysselsättning för människor som av olika anledningar står utanför arbetsmarknaden.

4.4 Gårdstensbostäder, social upphandling i linje med EU-rätten

I EU kommissionens gruppundantagsförordning²³ anges att stöd kan ges åt arbetstagare med sämre förutsättningar för att underlätta deras inträde på arbetsmarknaden, genom att offentliga myndigheter vidtar åtgärder som stimulerar företagen att öka antalet anställda.²⁴

Det kan röra sig om personer som:²⁵

- *inte har haft någon ordinarie avlönad anställning under de senaste sex månaderna*
- *är medlemmar av en etnisk minoritet inom en medlemsstat och som måste förbättra sina språkkunskaper, sin yrkesutbildning eller sin arbetslivserfarenhet för att förbättra sina möjligheter att få fast anställning*
- *inte har gymnasiekompetens eller yrkesutbildning*

Av EU-domstolens praxis och i det nya upphandlingsdirektivet framgår att upphandlande myndigheter har alla möjligheter att inkludera andra faktorer än pris. Ett explicit exempel som lyfts fram är just att främja social integration genom att främja utsatta samhällsgrupper inkluderas i kontraktets genomförande. Det finns alltså europarättsligt stöd för Gårdstensbostädernas arbete med att främja möjligheten till sysselsättning för människor som av olika anledningar står utanför arbetsmarknaden.²⁶

5. Social upphandling för fler arbetstillfällen

I den offentliga upphandlingen inkluderar Gårdstensbostäder följande allmänna skrivelse:

*”Gårdstensbostäder har en avdelning benämnd
Arbete och företagsamhet i Gårdsten”, vars uppgift bl.a.
är att förmedla arbeten till arbetslösa hyresgäster i Gårdsten.
Gårdstensbostäder ser gärna att arbetstagare vid behov
rekryteras från Gårdsten.”²⁷*

Vid utformandet av förfrågningsunderlaget ställer Gårdstensbostäder krav på att ett visst antal personer ska beredas arbete. Det specifika villkoret formuleras som ett tilldelningskriterium och hur viktningen sker anges i förväg. Tilldelningskriterier är krav och kriterier på föremålet för upphandlingen och används därför enbart vid tilldelningsgrunden det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet.

I en upphandling av förvaltningsentreprenad (lokalvård) tillämpade Gårdstensbostäder sociala hänsyn genom en utvärderingsmodell där sociala hänsyn utgjorde 20 %. Den delen som hänförde sig till sysselsättningsfrämjande sociala hänsyn kunde maximalt ge tio poäng beroende på omfattningen av anställningen. Rekryteringen sker antingen genom ”Arbete och företagsamhet i Gårdsten”²⁸ eller genom leverantörens egna rekryteringsaktiviteter bland de boende i stadsdelen.²⁹

Gårdstensbostäders uppdrag är att skapa en god socioekonomisk trygghet grund för hyresgästerna.

Sedan bolagets bildande 1997 har ca 2 000 arbetstillfällen skapats och antalet lokala företag har ökat från 8 till 50 under samma period.³⁰

Ett viktigt verktyg i det sociala arbetet är att använda den offentliga upphandlingen för att främja möjligheterna till sysselsättning för hyresgästerna.

Alla tilldelningskriterier ska ha ett samband med kontraktets föremål, vara kända, anges i kontraktshandlingarna och vara mätbara. Dessutom ska de vara förenliga med de EU-rättsliga principerna.

Användandet av kriteriet som rör rekrytering av arbetslösa bland de boende i området medför att Gårdstensbostäder når ett kvalitativt mervärde för kontraktetsföremålet.

5.1 Sociala hänsyn som tilldelningskriterier

När det kommer till den form av sociala hänsyn som Gårdstensbostäder valt framgår det av EU-domstolens avgöranden i Beentjes³¹, Nord-Pas-de-Calais³² och Concordia Bus³³ en utveckling där EU-domstolen går emot kommissionen och fastställer möjligheten att beakta både miljö och sociala hänsyn som tilldelningskriterier. Denna möjlighet har nu även bekräftats i EU:s nya upphandlingsdirektiv. Förutsättningen är att tilldelnings-

kriterierna ska uppfylla de s.k. Concordia kriterierna vilket innebär att de ska:

- *ha koppling/samband med kontraktsföremålet*
- *inte ge den upphandlande myndigheten obegränsad valfrihet*
- *uttryckligen anges i kontraktshandlingarna eller i meddelandet om upphandlingen*
- *vara förenliga med alla grundläggande rättsprinciperna*

Användandet av tilldelningskriterier i Gårdstensbostäders fall kan anses bidra till att identifiera det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet. Genom att kriteriet rör rekrytering av arbetslösa bland de boende i området nås ett kvalitativt mervärde för kontraktsföremålet. I den aktuella upphandlingen kan det handla om att lokalkännedomen och det sociala nätverket som arbetarna har bland de boende effektiviserar lokalvården. Att de boende får en självförsörjning har i sig ett egenvärde då det minskar stigmatiseringen av området. Det övergripande sociala arbetet, som den sociala upphandlingen är en del av, har även visats ha mycket positiva effekter på boendemiljön, antalet polisanmälda brott minskar och det blir mer attraktivt att bo i Gårdsten. Detta kan kopplas till EU:s mål med den offentliga upphandlingen som ett instrument för att uppnå icke-ekonomiska målsättningar på det socialpolitiska området, se avsnitt 4.3.

5.2 Social upphandling med geografiskt hänsynstagande

Vad gäller då i frågan om det lokala geografiska hänsynstagandet? Av EU-rättslig praxis på området framgår att dessa fall i regel handlar om att lokala företag ges företräde av rent protektionistiska syften. Därför har de bedömts vara marknadshämmande och strida mot unionens ekonomiska friheter. Det kan t.ex. handla om krav som gäller en entreprenörs lokala inköp av utrustning för att skapa arbetstillfällen på den lokala marknaden. Vilket mervärde som lokalt inköpt material skulle medföra till kontrakt föremålet är svårt att se, kopplingen till kontrakt föremålet är bristfällig.

Från svensk praxis finns exempel på hur det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet har valts bort till förmån för lokalt etablerade företag.³⁴ Motiveringen är återigen att det lokala näringslivet bidrar till arbetstillfällen och skatteintäkter. Genomgående i dessa fall tycks vara att skyddsobjekten är de lokalt etablerade företagen.

Vad avser Gårdstensbostäders arbete med social upphandling är skyddsintresset inte företagen, utan att sysselsättning erhålls för särskilt utsatta grupper. Detta i kombination med det ovan anförda om den kvalitativa kopplingen till tjänsten talar för att det skulle vara förenligt med Concordia-kriterierna. Den efterföljande frågan blir huruvida dessa lokala hänsyn är förenliga med de grundläggande rättsprinciperna. Där kan bedömningen bli mer invecklad. Motsättningen står dock inte mellan EU och upphandlande myndigheter i den enskilda medlemsstaten. Det är ett förlegat synsätt att inre marknadsfrågor är på EU-nivå och de socialpolitiska frågorna ligger hos medlemsstaten. I takt med att EU utvecklas som en politisk union med egna sociala målsättningar blir det snarare en konflikt mellan EU:s olika intresseområden, se avsnitt 4.2. Det är inte givet att inre marknadsfrågorna alltid ska ges företräde framför EU:s sociala målsättningar. Inte minst då offentlig upphandling anses ha en nyckelroll i Europa 2020-strategin.³⁵

5.3 Gårdstensbostäder utvecklar gränserna för social upphandling

Det ligger i EU-rättens natur, inte minst inom upphandlingsrättens område, att utvecklingen i viktiga avseenden sker genom att nationella domstolar begär förhandsavgöranden av EU-domstolen. Det är den primära mekanismen som explicit tillkommit för att säkerställa en enhetlig tillämpning av unionsrätten. Med beaktande av det tolkningsutrymme som ständigt aktualiseras när upphandlande myndigheter vill beakta arbetsmarknadsinriktade sociala hänsyn, förefaller det än mer relevant att få auktoritativa tolkningsbesked av EU-domstolen.³⁶

Mot ovanstående bakgrund är det bra att upphandlande myndigheter som Gårdstensbostäder har en ambition att gå i bräschen på området för att se hur långtgående sociala hänsyn som kan ställas. Det är precis en sådan inställning som behövs från svenska upphandlande myndigheter. Genom att utmana och driva utvecklingen utkristalliseras en praxis om hur och i vilken mån sociala hänsyn lämpligast kan inkluderas i upphandlingsförfarandet.

Fotnoter

¹ <http://www.sabokongress.se/gardstensbostader-mottog-sabos-hallbarhetspris/>, <http://www.ekocentrum.se/grattis-gardstensbostader-i-goteborg-till-mannerfeldtpriset-for-hallbar-utveckling/>, 2013-12-09

² Gärdstensbostäder har genom Gärdstensbyrån bl.a. arbetsfrämjande åtgärder i form av sommarjobbssatsningar, utbildningar och stimulanser för att utveckla det lokala näringslivet.

³ Europeiska kommissionen, Socialt ansvarsfull upphandling – En handledning till sociala hänsyn i offentlig upphandling, 2011, s. 7

⁴ Konkurrensverket, Miljöhänsyn och sociala hänsyn i offentlig upphandling, 2011, s. 8

⁵ Siffror och fakta om offentlig upphandling, Konkurrensverket, rapport 2012:6, s. 63

⁶ Europeiska kommissionen, Socialt ansvarsfull upphandling – En handledning till sociala hänsyn i offentlig upphandling, 2011, s. 5

⁷ Se bl.a. 2011/0438 (COD), skäl 14C och Art 15.2

⁸ Ahlberg, Kerstin, Bruun, Niklas, Upphandling och arbete i EU, SIEPS, 2012:3, s. 46

⁹ Konkurrensverkets yttrande till Socialdepartementet i mars 2011, dnr 141/201, konkurrensverket vill ta bort bör-regeln i 1 kap. 9 a§ LOU.

¹⁰ SOU 2013:12, Goda affärer - en strategi för hållbar offentlig upphandling, s. 206

¹¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/18/EG av den 31 mars 2004 om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling av byggentreprenader, varor och tjänster

¹² Sundstrand, Andrea, Offentlig upphandling – LOU och LUF, Studentlitteratur, 2010, s. 32

¹³ Mål C-87/94, Kommissionen mot Belgien, ”Wallonska bussarna”, p. 54

¹⁴ Se bl.a. de förenade målen C-21/03 och C-34/03, Fabricom, p. 27

¹⁵ Mål C-513/99, Concordia Bus Finland

¹⁶ T.ex. betyg, intyg och certifikat

¹⁷ Prop. 2006/07:128, s. 132

¹⁸ Artikel 3.3 EUF och Artikel 11 FEUF

¹⁹ Prop. 2009/10:180, s. 267–273

²⁰ Kommissionens handledning, s. 9-10

²¹ KOM(2010) 2020, Europa 2020 - En strategi för smart och hållbar tillväxt för alla, 2010

²² KOM(2011) 15 slutlig, Grönbok om en modernisering av EU:s politik för offentlig upphandling med sikte på en effektivare europeisk upphandlingsmarknad, s. 3

²³ Kommissionens förordning (EG) nr 800/2008, genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den gemensamma marknaden enligt artiklarna 87 och 88 i fördraget, 2008 (allmän gruppundantagsförordning)

²⁴ ibid. Skäl 64

²⁵ ibid. Art 2, p. 18 a, f, b.

²⁶ Ahlberg, Bruun, s. 117

²⁷ Boverket, Från två till 120 anbud – En rapport från Gärdstensbostäder om sänkta byggkostnader och lägre hyror vid upphandling av ombyggnad av flerbostadshus i Göteborg, 2004

²⁸ En avdelning i Gärdstensbostäder vars uppgift bl.a. är att förmedla arbeten till arbetslösa hyresgäster i Gärdsten

²⁹ Gärdstensbostäder, 2012 Social hänsyn vid upphandling av entreprenader och tjänster, s. 9

³⁰ För mer info, se bl.a. <http://www.framtiden.se/sv/Nyheter/Gardstensbostader-skapar-100-tals-jobb-/>, 2013-12-17

³¹ Mål C-31/87

³² Mål C-225/98

³³ Mål C-513/99

³⁴ Kammarrätten i Jönköping, mål nr: 4471-1997

³⁵ Kommissionens grönbok, KOM(2011) 15 slutlig, om en modernisering av EU:s politik för offentlig upphandling med sikte på en effektivare europeisk upphandlingsmarknad, s. 3

³⁶ Det innebär inte att EU-domstolen är en federal högsta instans, det har tvärtom betonats att förhandsavgöranden i grunden är en dialog mellan nationella domstolar och EU-domstolen, Se bl.a. C-2/06, Kempter. s. 42

Gårdstensbostäder AB, Box 4, 424 21 Angered. Besöksadress: Kastanjgården 3. Tel 031-332 60 00.
Epost: gbg@gardstensbostader.se Hemsida: www.gardstensbostader.se

Gärde Wesslau
SVENSK OCH INTERNATIONELL AFFÄRSJURIDIK
www.garde.se